

# สิ่งที่ไทยต้องตระหนัก เมื่อรอบบ้านเผชิญหวัดนก

การเกิดไข้หวัดนกในหลายประเทศทั่วโลกอยู่ในขณะนี้ อาจทำให้หลายคนกังวลใจเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าวในบ้านเรา แต่ต้องบอกว่าโรคนี้ที่ประเทศไทยรับมือและประกาศเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่สามารถป้องกันไข้หวัดนกได้ 100% โดย นสพ.อภัย สุทธิสังข์ อธิบดีกรมปศุสัตว์ ยืนยันว่า ประเทศไทยยังคงรักษาสถานภาพปลอดโรคไข้หวัดนกตั้งแต่ปี 2551 จนถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลา 9 ปีติดต่อกัน ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินร่วมกันในการเฝ้าระวังและป้องกันอย่างเข้มแข็งระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมสัตว์ปีก และการเฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดของกรมปศุสัตว์ และกรมควบคุมโรค

โดยขณะนี้ กรมได้สั่งการให้ปศุสัตว์ทุกจังหวัดเข้มงวดในการป้องกันโรคอย่างสม่ำเสมอ โดยค้นหาสัตว์ป่วยและฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในพื้นที่เสี่ยง อาทิ พื้นที่ 10 กิโลเมตรจากแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งปกติจะมีการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคปีละ 4 ครั้งเป็นประจำ พร้อมกำชับให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบการลักลอบเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกผ่านเข้า-ออก ในพื้นที่ชายแดนและการตรวจพิสูจน์ตัวอย่าง โดยเจ้าหน้าที่ด่านกักสัตว์ตั้งจุดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในบริเวณจุดผ่านแดน ฉีดพ่นยานพาหนะทุกคันที่สงสัยว่ามีการปนเปื้อนเชื้อโรค ทั้งรถยนต์ รถจักรยาน และรถเข็น นอกจากนี้ให้ระงับการนำเข้าไก่ เป็ด ฟาน นก ไช และซากสัตว์ปีกจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีการรายงานตรวจพบโรคไข้หวัดนก จนกว่าจะได้รับการรับรองจากหน่วยงานสาธารณสุขในประเทศนั้นว่าปลอดโรคแล้ว พร้อมย้ำว่าผู้บริโภคสามารถป้องกันความเสี่ยงได้ด้วยการเลือกซื้อสินค้าเนื้อสัตว์ปีกและไข่จากผู้ผลิตที่ได้มาตรฐาน และรับประทานอาหารที่ปรุงสุกเท่านั้น เพราะการปรุงอาหารที่อุณหภูมิ 70 องศา ก็สามารถฆ่าเชื้อไข้หวัดนกได้แล้ว

ความรู้ความเชี่ยวชาญในการป้องกันโรคดังกล่าวของประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นเมื่อไทยเราพบบทเรียนสำคัญในปี 2547 ทำให้กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำแนวคิดการจัดการปัจจัยความเสี่ยงขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) มาใช้ในระบบเลี้ยงสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์จากภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสัตว์ปีกและเกษตรกรร่วมกันดำเนินการ ซึ่งผู้นำอุตสาหกรรมอย่างบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือซีพีเอฟ ตลอดจนเกษตรกรในโครงการคอนแทกต์ฟาร์มมิ่งของบริษัทก็ได้ร่วมกับการจัดทำโครงการปลอดโรคไข้หวัดนกตามหลักการของ OIE ขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.2549 ด้วยแนวคิดที่ว่า “วิธีที่ดีที่สุดก็คือต้องป้องกันตั้งแต่ต้นทาง” จนประสบความสำเร็จอย่างสูง สามารถป้องกันไม่ให้สัตว์ปีกเกิดโรคดังกล่าวได้จริงและมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการบริหารจัดการดังกล่าวเรียกว่าระบบคอมพาร์ตเมนต์ (Compartment) ซึ่งเป็นระบบความปลอดภัยทางชีวภาพที่ลดโอกาสและความเสี่ยงการเกิดโรค โดยมีสัตว์เป็น

ศูนย์กลาง คอมพาร์ตเมนต์นี้จะช่วยวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือปัจจัยของการเกิดโรคของสัตว์ เพื่อหาทางป้องกันและจัดการกับปัจจัยความเสี่ยง

จากความสำเร็จของประเทศไทย ทำให้ นสพ.พญศักดิ์ สมยานันทนากุล จากซีพีเอฟ เป็นตัวแทนอุตสาหกรรมสัตว์ปีกของไทย ไปถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบคอมพาร์ตเมนต์เพื่อป้องกันโรคไข้หวัดนกในเวทีนานาชาติหลายแห่งอย่างสม่ำเสมอ แม้จะมีความพยายามแบ่งปันความรู้กันไปทั่วโลก แต่เรายังคงพบการระบาดของเชื้อไวรัสไข้หวัดนกหลายสายพันธุ์ในกว่า 30 ประเทศ อาทิ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน รวมถึงประเทศแถบหนาวอีกหลายแห่ง

หมายความว่า แม้เราจะมีระบบที่ดีแต่ต้องพึ่งตระหนักว่าจะประมาทหละหลวมในความเข้มงวดต่างๆ ไม่ได้ โดยเฉพาะความเข้มงวดในองค์ประกอบหลัก 4 ข้อ ได้แก่ 1.มาตรฐานการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity Management) สำหรับสถานประกอบการตามหลักการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม หรือ HACCP สำหรับโรคไข้หวัดนก 2.การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกในฟาร์มและพื้นที่กันชนในรัศมี 1 กม. รอบฟาร์ม (Surveillance) 3.การควบคุมโรคไข้หวัดนกในฟาร์มและพื้นที่กันชนในรัศมี 1 กม.รอบฟาร์ม และ 4.ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ทำให้สามารถติดตามข้อมูลการผลิตได้ตลอดห่วงโซ่อาหารตั้งแต่โรงงานผลิตอาหารสัตว์ (Feed) ถึงโรงงานอาหารแปรรูป (Food)

หากเป็นกระบวนการในภาคธุรกิจที่มีผู้เชี่ยวชาญกำกับดูแลในทุกจุด อาจไม่ยากจนมากนัก แต่สำหรับฟาร์มขนาดเล็กหรือเล็ก ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่จะต้องช่วยป้องกันหวัดนกมิให้เข้ามาระบาดในประเทศไทยด้วยนั้น นสพ.พญศักดิ์ ระบุว่าจำเป็นต้องใช้แนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้อย่างเคร่งครัด... 1) ต้องเข้มงวดกวดขันและทำความสะอาดฆ่าเชื้อทั้งบุคคลที่จะเข้า-ออกฟาร์ม อุปกรณ์การเลี้ยง และยานพาหนะที่เข้าฟาร์ม 2) หมั่นตรวจสอบโรงเรือนไก่หรือเป็ดต้องปิดมิดชิดสมบูรณ์อย่าให้สัตว์พาหนะนำโรคเช่นนก เข้าไปสัมผัสไก่-เป็ดในโรงเรือน 3) อย่าสัมผัสสัตว์ปีกที่ไม่ใช่ไก่หรือเป็ดของฟาร์มตนเอง และ 4) หากพบว่าไก่หรือเป็ดมีปัญหาสุขภาพต้องรีบแจ้งสัตวแพทย์หรือปศุสัตว์ในพื้นที่ทันที

เหล่านี้เป็นหลักปฏิบัติที่จะช่วยป้องกันประเทศไทยให้รอดพ้นจากไข้หวัดนก ท่ามกลางประเทศอื่นๆ รอบตัวที่ต่างก็กำลังเผชิญการระบาดของโรคดังกล่าว ความเข้มแข็งของภาครัฐ ตลอดจนความร่วมมือจากภาคธุรกิจ ภาคเกษตรกร และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะเป็นกำแพงอันแข็งแกร่งในการป้องกันประเทศไทย...ปกป้องคนไทยให้ปลอดภัยจาก มหันตภัยไข้หวัดนกได้ดังเช่น 9 ปีที่ผ่านมา

เพ็ญภัสสร วิจารย์ทัศน์